საბანკო სისტემაში შიდა აუდიტის როლი ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარების პროექტში

ჯაბა ჯიქია
სტუ დოქტორანტი
გიორგი ცაავა
ემდ, სტუ პროფესორი
(სამეცნიერო ხელმძღვანელი)

რეზიუმე

ბანკის აუდიტის მიზანია ინფორმაციისა და რესურსების ერთიანი ანალიზის საფუძველზე, ხელი შეუწყოს ნაკლები რესურსების გამოყენებით, დასახული სტატეგიული მიზნების ეფექტიან და კოორდინირებულ განხორციელებას.

ბანკისთვის პრიორიტეტული მიზანია კვალიფიციური IT აუდიტორის მოძიება. ინფორმაციულ ტექნოლოგიების სწრაფი განვითარების პირობებში, შიდა აუდიტის თანამშრომელი მუდმივ განვითარებას და ახალ სტანდარტების გაცნობას საჭიროებს.

გარემოს ანალიზისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების რისკების იდენტიფიცირების შემდეგ, შიდა აუდიტის საქმიანობა ხელს შეუწყობს ბანკში ანგარიშვალდებულების ზრდას, ასევე, საშუალებას მისცემს მუდმივი მონიტორინგის გზით მოახდინოს არსებული რისკების განეიტრალება და შესაძლო საფრთხეების პრევენცია.

საკვანძო სიტყვები: შიდა აუდიტი, ბანკი, აუდიტორი, ინფორმაციული ტექნოლოგა, საერთაშორისო სტანდარტი,COBIT,ISO 27K

ძირითადი ტექსტი

საინფორმაციო ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად,

საბანკო უწყებების და სერვისების დიდი ნაწილი, მათი მიზნების ეფექტურად შესასრულებლად, დამოკიდებული გახდა ინფორმაციულ ტექნოლოგიებზე. აღნიშნულ სისტემებში ინფორმაციის შენახვის, დამუშავებისა და უსაფრთხოების საკითხები, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მათი უწყებათა ფინანსური მონაცემების სიზუსტესა და დაცულობაზე. სწორედ აღნიშნული გამოწვევების გათვალისწინებით ბანკი ვალდებულია შეიმუშავოს IT აუდიტის განვითარების სტრატეგიული გეგმა რომელიც იქნება საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით შემუშავებული.

IT აუდიტი უნდა მოიცავდეს საინფორმაციო ტექნოლოგიების ინფრასტრუქტურაში დანერგილი სისტემის უსაფრთხოობისა და ეფექტიანობის შემოწმებას. შიდა აუდიტის სამსახური საინფორმაციო ტექნოლოგიების აუდიტის ჩატარებით მიზნად ისახავს ბანკში არსებული სისტემური და ტექნოლოგიური რისკების იდენტიფიცირებას და მათზე შესაბამის რეაგირებას. IT აუდიტით მიღწეული შედეგები ხელს შეუწყობს საბანკო სერვისების გაუმჯობესებას, მათი უსაფრთხოებისა და ხელმისაწვდომობის გაზრდას.

აუდიტი მიზნად ისახავს ფინანსური, შესაბამისობისა და ეფექტიანობის აუდიტების შედეგების გაზრდას. IT აუდიტის მეშვეობით შესაძლებელია შეფასდეს საბანკო საინფორმაციო სისტემები, მათი გავლენა ორგანიზაციის ფინანსური მონაცემების სწორი ასახვა და ტრანზაქციების სისრულე. სწორად დაგეგმილი აუდიტი შესაძლებელს გახდის, შეფასდეს უწყების IT სისტემის უსაფრთხოების დონის შესაბამისობა შიდა პოლიტიკებთან და კანონმდებლობასთან. საინფორმაციო–ტექნოლოგიების აუდიტი უზრუნველყოფს სისტემების ეფექტურ, პროდუქტიულ და ეკონომიურ მუშაობას.

აუდიტის მიზანია ინფორმაციისა და რესურსების ერთიანი ანალიზისსაფუძველზე, ხელი შეუწყოს ნაკლები რესურსების გამოყენებით, დასახული სტატეგიული მიზნების ეფექტიან და კოორდინირებულ განხორციელებას.

შიდა აუდიტის სამსახური საინფორმაციო ტექნოლოგიე-

ბის აუდიტის განვითარების ფარგლებში, გეგმავს აუდიტის შესაბამისი მეთოდოლოგიური ბაზის მომზადებას. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, შიდა აუდიტი ვალდებულია შეიმუშაოს IT აუდიტის სახელმძღვანელო, რომელიც დაეფუძნება ISSAI–ს საერთაშორისო სტანდარტებს და სხვა IT აუდიტის პრაქტიკულ გამოცდილებას. აღნიშნული მეთოდოლოგია არის შიდა აუდიტის სახელმძღვანელო და მეთოდოლოგია, საინფორმაციო ტექნოლოგიების აუდიტის ჩატარების პროცესში.

ბანკისთვის პრიორიტეტულ მიზანია კვალიფიციური IT აუდიტორის მოძიება. ინფორმაციულ ტექნოლოგიების სწრაფი განვითარების პირობებში, შიდა აუდიტის თანამშრომელი მუდმივ განვითარებას და ახალ სტანდარტების გაცნობას საჭიროებს. IT აუდიტორი სასურველია იყოს სერტიფიცირებული აუდიტორი რამოდენიმე სტანდარტის კუთხით. კერძოდ;

• **ISACA's Certification:** ISACA's (საინფორმაციო სისტემების აუდიტისა და კონტროლის ასოციაცია) მსოფლიოში აღიარებული IT აუდიტის სერტიფიკატების მოპოვება, რომლებიც ითვლება IT აუდიტის სფეროს ერთ–ერთ უმაღლეს სასერტიფიკატო პროგრამად.

• **Certified Information Systems Security Professional (CISSP):** ინფორმაციული უსაფრთხოების პროფესიული სერტიფიკატი, იგი წარმოადგენს ინფორამაციული აქტივების უსაფრთხოებისა და მართვის საკითხებში აუდიტორთა კომპეტენციის განმსაზღვრელ ერთ–ერთ მნიშვნელოვან სერტიფიკატს.

• **Microsoft Certified Systems Engineer (MCSE):** Microsoft'–ის სასერტიფიკატო კურსი, რომელიც მიზნად ისახავს სპეციალისტებისათვის მონაცემთა ბაზებისა და სერვერული მოწყობილობების მართვის საკითხებში კვალიფიკაციის ამაღლებას.

• **CISCO Career Certification:** Cisco–ს ქსელური აკადემიის სასერტიფიკატო კურსები, რომელიც წარმოადგენს თანამედროვე კომპიუტერული ქსელების სფეროში სერტიფიცირების ერთ–ერთ ყველაზე პოპულარულ და აღიარებულ პროგრამას.

• **COBIT:** ითვლება IT აუდიტის სფეროს ერთ–ერთ უმაღლეს

სასერტიფიკატო პროგრამად.

• **ISO 27K:** ინფორმაციული აქტივების უსაფრთხოებისა და მართვის საკითხებში კონტროლების ჩამოყალიბების ერთ–ერთ მნიშვნელოვანი პროგრამა.

IT აუდიტის ჩასატარებლად ბანკი ვალდებულია ელექტრონული სისტემა დანერგოს და განავითაროს ტექნიკური ინფრასტრუქტურა, რაც გულისხმობს პროგრამული ლიცენზიების და მათი დანერგვისათვის საჭირო სერვისების შეძენას.

ბანკმა უნდა მოიპოვოს COBIT–ისა და CAATs–ის აუდიტორული პროგრამების ლიცენზირებული ვერსიები, ასევე IT აუცილებელია აუდიტისათვის საჭირო პროგრამული ბაზის შექმნა. თანამედროვე ტექნოლოგიური მიღწევების ინტეგრაცია ორგანიზაციაში ხელს შეუწყობს ელექტრონულ სისტემებში თაღლითობისა და არასწორი მართვის საკითხების დროულ იდენტიფიცირებას.

ბანკი ასევე ვალდებულია აუდიტორებისათვის შექმნას მატერიალურ–ტექნიკური ინფრასტრუქტურა. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს აუდიტის ობიექტებიდან აღებული ინფორმაციის მოპოვების, ანალიზისა და შენახვისათვის აუცილებელი ტექნიკური საშუალებების არსებობა ორგანიზაციაში, რათა უზრუნველყოფილ იქნას, როგორც მონაცემთა მოძრაობისა და შენახვის უსაფრთხოება, ასევე, მათი ანალიზისა და დამუშავების პროცესის სისწრაფე.

ბანკის გეგმის თანახმად IT აუდიტის ორგანიზაციული შესაძლებლობები ეტაპობრივად უნდა განავითაროს. თავდაპირველად შიდა აუდიტი ატარებს ნაკლებად კომპლექსური საინფორმაციო სისტემების აუდიტს, რასაც შემდგომში მოყვება რთული და ურთიერთდამოკიდებული სერვისებისა და სხვადასხვა სისტემების აუდიტი როგორიც არის მაგალითად BCP და ISMS პროექტები.

პირველ ეტაპზე, შიდა აუდიტი ატარებს მონაცემთა ბაზების საპილოტე აუდიტს ერთობლივად გარე აუდიტის წარმომადგენლებთან ერთად. აუდიტი მოიცავს ბანკში დაცული იმ შიდა და საჯარო ინფორმაციის მონაცემთა ბაზების აუდიტს, რომელ-

საც გავლენა აქვს სერვისების ეფექტიან მუშაობაზე.

აუდიტის ფარგლებში მიღებული გამოცდილება ხელს შეუწყობს შიდა აუდიტს, ჩაატაროს უფრო კომპლექსური IT სისტემების აუდიტი.

მეორე ეტაპზე, IT აუდიტით მიღწეული შედეგების განვითარებას გეგმავს საშუალო სირთულის მქონე სერვისების აუდიტით. აღნიშნული მიმართულებით ჩატარდება არა მხოლოდ მონაცემთა ბაზების აუდიტი, არამედ ელექტრონული სერვისების კომპლექსური აუდიტი, რომელიც მოიცავს მათი უსაფრთხოების, ეფექტიანობისა და პროდუქტიულობის ანალიზს.

გარემოს ანალიზისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების რისკების იდენტიფიცირების შემდეგ, შიდა აუდიტი საქმიანობა ხელს შეუწყობს ბანკში ანგარიშვალდებულების ზრდას, ასევე, საშუალებას მისცემს მუდმივი მონიტორინგის გზით მოახდინოს არსებული რისკების განეიტრალება და შესაძლო საფრთხეების პრევენცია.

საბანკო ფინანსების მართვის სფეროში ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალეობის უზრუნველსაყოფად, შიდა აუდიტის სამსახურის ერთ–ერთი მიზანია ბანკის სტრუქტურებში IT ინოვაციების შემუშავებისა და დანერგვის პროცესის მხარდაჭერა. ამ მიმართულებით შიდა აუდიტის სამსახურის ამოცანაა ტექნოლოგიური ინოვაციებისა და ახალი სერვისების უსაფრთხოებისა და ეფექტიანობის შესახებ, გამართულ კონსულტაციებში მონაწილეობა და გარე აუდიტთან თანამშრომლობით დაგროვილი გამოცდილებისა და ცოდნის გაზიარება.

შიდა აუდიტის მიზანია ელექტრონული სისტემების განვითარების მხარდაჭერასთან ერთად წვლილი შევიტანოთ ბანკის შესაძლებლობების განვითარებაში. ამ მიმართულებით IT აუდიტი ვალდებულია ხელი შეუწყოს მსოფლიო ტექნოლოგიური ინოვაციების დანერგვას ბანკის შიგნით. ინფორმაციული ტექნოლოგიების ელექტრონული სისტემების (აუდიტის ბარათი, რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგის სისტემა, დროის მართვისა და აღრიცხვის სისტემა და სხვა) შემდგომი განვითარება და ახალი აპლიკაციების შემუშავება არის პრიო-

რიტეტული IT აუდიტისათვის. მსგავსი პროირიტეტების არსებობა შეუწყობს მარეგულირებელი ორგანოების ადამიანური და დროითი რესურსების ეფექტიან მართვას, ასევე, მონაცემთა დამუშავებისა და ანალიზის პროცესის გაუმჯობესებას და შიდა საინფორმაციო სისტემის უსაფრთხოების გაზრდას.

დასკვნა

IT აუდიტის მეშვეობით შესაძლებელია, შეფასდეს საბანკო საინფორმაციო სისტემები, მათი გავლენა ორგანიზაციის ფინანსური მონაცემების სწორი ასახვა და ტრანზაქციების სისრულე. სწორად დაგეგმილი აუდიტი შესაძლებელს გახდის, შეფასდეს უწყების IT სისტემის უსაფრთხოების დონის შესაბამისობა შიდა პოლიტიკასთან და კანონმდებლობასთან. საინფორმაციო–ტექნოლოგიების აუდიტი უზრუნველყოფს სისტემების ეფექტურ, პროდუქტიულ და ეკონომიურ მუშაობას. გარემოს ანალიზისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების რისკების იდენტიფიცირების შემდეგ, შიდა აუდიტის საქმიანობა ხელს შეუწყობს ბანკში ანგარიშვალდებულების ზრდას, ასევე, საშუალებას მისცემს მუდმივი მონიტორინგის გზით მოახდენოს არსებული რისკების განეიტრალება და შესაძლო საფრთხეების პრევენცია. აუდიტი მიზნად ისახავს ფინანსური, შესაბამისობისა და ეფექტიანობის აუდიტების შედეგების გაზრდას.

ლიტერატურა

1.ასათიანი ვლ., ცაავა გ.-კომერციული ბანკების საქმიანობის ფინანსური ანალიზი (თეორია,მეთოდოლოგია და პრაქტიკა).თბილისი, გამომცემლობა "დანი". 2014. 500 გვ

2. Moeller, R., COSO – Enterprise Risk Management, Wiley publishing. 2011.

3. COBIT 5 (Control Objectives for Information and Related Technology 5) 2016

4. COBIT® 4.1: Framework, Control Objectives, Management Guidelines, Maturity Models 2011

5. ISO/IEC 27001 Information security management

REFERENCES:

1. Asatiani vl., Caava g.-Financial analysis of commercial banks (Theory,methodology and practice).Tbilisi, "dani". 2014.

2. Moeller, R., COSO – Enterprise Risk Management, Wiley publishing. 2011.

3. COBIT 5 (Control Objectives for Information and Related Technology 5) 2016

4. COBIT® 4.1: Framework, Control Objectives, Management Guidelines, Maturity Models.

5. ISO/IEC 27001 Information security management.

INTERNAL AUDIT ROLE IN THE DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE BANK SYSTEM

Jaba Jiqia, PhD Student of GTU,
Giorgi Caava, Professor of GTU

RESUME

The audit aims to provide effective and coordinated implementation of strategic objectives, using less resources, based on uniform analysis of information and resources.

The priority goal of the Bank is to find a qualified IT auditor. In the rapid development of information technologies, the Internal Audit employee needs a permanent development and acquiring knowledge in new standards.

After the identification of environmental analysis and information technology risks, the internal audit activities will contribute to the increase of the accountability in the bank and it will enable to neutralize the existing risks and prevent the possible risks.

Key words: Internal audit, bank, auditor, information technology, international standards, COBIT, ISO 27K.